

**DONALD J. TRUMP'IN ABD BAŞKANLIĞI 2016 SEÇİM ZAFERİNİN SEBEPLERİNE
BİR BAKIŞ**

*A LOOK INTO THE REASONS BEHIND DONALD J. TRUMP'S US PRESIDENTIAL
ELECTION 2016 VICTORY*

Oğulcan GÜNGÖR

Kocaeli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Siyasi Tarih Bilim Dalı, Yüksek Lisans,
Kocaeli/Türkiye

ÖZ

Seçimler dünya üzerindeki demokrasi ile yönetilen ülkelerin en önemli olaylarından birisi olmuştur. Özgür ve demokratik seçimler, ülkelerin yönetiminde kimin söz sahibi olacağını şeffaf bir şekilde halk tarafından belirlenmesi için yapılmaktadır. Seçimlerde, bir takım adaylar, partiler veya bağımsız platformlar aracılığı ile halka, yönetime aday olduklarını ilan ederler. Son karar ise verilen vaatler ve yürütülen kampanyaların ardından halka bırakılır. Seçimler toplumsal hayata girdiği günden bu yana her ne kadar çoğunlukla öngörülebilir sonuçların çıktığı bir olgu olarak görülse de beklenmeyen, sürpriz sonuçların da çıkabildiği bir siyasi aktivitedir. Donald Trump'ın 2016 yılında kazandığı zafer, sadece ABD için değil dünya için de pek çok kesim tarafından sürprizle karşılanan bir durumdur. Bu çalışma, Trump'ın beklenmeyen zaferinin ardındaki temel sebepleri siyasal bilimler perspektifinden anlamak ve irdelemek için yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Donald J. Trump, Cumhuriyetçi Parti, ABD seçimleri, ABD başkanlık yarışı

ABSTRACT

The elections have been one of the most important events of the countries governed by democracy over the world. Free and democratic elections are held in a transparent manner by the people to determine who will have the say in the management of the countries. In elections, a number of candidates publicly announce their candidacy to the public through parties or independent platforms. The final decision is left to the public after promises and campaigns. Elections are a political activism that has been seen as a phenomenon that has often been foreseeable since the days of societal life, but also has unexpected, surprising consequences. The victory of Donald Trump in 2016 is surprisingly welcomed not only by the United States but also by the world. This work was done to understand and analyze the underlying causes behind Trump's unexpected victory from the perspective of political science.

Keywords: Donald J. Trump, Republican Party, US elections, US presidential race

1. GİRİŞ

Donald Trump, 2015 yılının Haziran ayında ABD başkanlığına adaylığını koyduğunda (DelReal, 2015), pek çok kesimi şaşırtmıştı demek yanlış olmayacaktır. Özellikle son yıllarda kendi twitter profili ve verdiği bazı röportajlarda sürekli olarak potansiyel bir başkanlık yarışını dile getirmek (Taibi, 2014) bir yana bırakılmış, artık bu adımı somut olarak atmıştı. O dönemin gazete yayınları ve röportajları incelendiğinde, aldığı bu karara verilen tepkiler karışıkta demek yanlış olmayacaktır. Pek çok tecrübeli siyasetçi, akademisyen ve medya kanallarının profesyonel çalışanları (büyük bölümü ABD siyasetinde yıllarını geçirmiş, tecrübeli kişilerdir) bu karara şüphe ile yaklaşmıştır (Craig, 2015). Trump, adaylığını ilan ederken, Cumhuriyetçi Parti'nin adaylığına talip olduğunu fakat gerekirse bağımsız yarışabileceğini söylemiştir. O dönemde, bu yarış için Cumhuriyetçi Parti'nin adaylığına başvuran Jeb Bush (eski Amerikan Başkanı Bush'un oğlu ve

Bush'un kardeşi), Chris Christie (New Jersey Valisi) gibi tecrübeli ve uzun yıllardır aktif siyasetin içinde bulunan kişilerle bir güç ve iktidar mücadelesine girmiştir.

2. TRUMP'IN ZAFERİNDE ETKİLİ OLAN NEDENLER

Trump'ın seçimi kazanmasındaki en büyük etmenlerin başında, kullandığı dil gelmektedir. ABD, siyasi kültür açısından kendisine has bir ülkedir demek yanlış olmayacaktır. Günümüzde artık sıkça hissedilen değişim arayışının ABD'yi vurmadığını söylemek yanlış olacaktır. İşte bu noktada, Trump, adaylığa başvururken ve başvurduktan sonra kullandığı dil, geçmişteki ve o dönemdeki mevcut adaylardan da oldukça farklıdır. Bilindiği üzere her ülkenin bir siyaset kültürü vardır. Bu kültürün en önemli noktalarından birisi de adayların kendilerini seçmene ifade ederken kullandığı dile ve önerilerine dikkat etmeleridir. Donald Trump yaptığı pek çok açıklamada, o güne kadarki alışlageldik politikacılar tarafından ayrılan, sıradan bir vatandaşın dillendirdiği konuları, yine halk ağzıyla aktarmıştır. Özellikle, uzun süredir Amerikan siyasetine hakim olan iki büyük partinin (Demokratik Parti ve Cumhuriyetçi Parti) klasik yapısından gelmemesi kendisi için büyük bir avantajıdır. Trump, yıllardır halka sözler veren ve bu sözlerine yerine getirmeyen(veya getiremeyen) siyasetçilerden oldukça farklıydı. Ayrıca kendisinin bir milyarder olması da halkın gözünde kendisinin lobiciler ve parasal yardım yapan odaklara belden bağlanmayacağı algısını oluşturmuştu. Pek çok seçmen için Donald Trump, dışardan gelen yeni bir nefes ve onlardan, halktan biriydi. Bir multi milyarder işadamı olmasına rağmen, halktan biri olarak algılanıyordu.

Donald Trump'ın kullandığı dil ve retorik şüphesiz ki adaylığının zafer ile sonuçlanmasındaki en büyük etmendir. Adaylığını ilan ettiği konuşmasında "Tamamen ve süresiz Müslüman giriş yasağı" (Johnson, 2015), daha sonrasında bir basın toplantısında söylediği "...ülkemize giren Meksikalıların pek çoğu uyuşturucu bağımlısı ve tecavüzcüler ve bazıları, sanıyorum ki iyi insanlardır" ("Here's Donald Trump's Presidential Announcement Speech," 2015) ve bir takım başka açıklamaları, Trump'ın özürsüz ve rencide edici diline verilebilecek örneklerin sadece ikisidir. Tabii ki, siyasette kullanılacak dilin resmi bir kuralı veya kılavuzu yoktur. Fakat ülkelerin siyasi kültürleri de bir dil geleneğine sahiptir. İşte bu retorik insanlarda bir karşılık bulması, yıllardır seçmenleri hayal kırıklığına uğratan siyasetçilerin temsil ettiği söz konusu geleneğe karşı halk tarafından verilmiş bir tepki olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

İkinci olarak ise yaşanan ekonomik problemler ve bu problemlerin getirdiği değişim isteğine cevap verebilecek potansiyeldeki seçim vaatleri ve söylemleri sayılabilir. ABD halkının vergi konusundaki hassaslığı bilinen bir gerçektir. Sonuçta ABD'nin kuruluşu da kolonilerin, Birleşik Krallık'ın getirdiği çay vergisine karşı çıkması ile başlayan kurtuluş mücadelesi sonucunda gerçekleşmiştir. Trump'ın seçim süresi boyunca verdiği büyük vergi indirimleri, iş ve üretimdeki regülasyonları azaltma (Lipton & Ivory, 2017) ve yurtdışına giden bir çok işin ülkeye geri döndürülmesi ve yeni iş fırsatlarının ülke dışına çıkmasını engelleme sözlerinin etkisi yadsınamayacak derecede önemlidir.

İşte bu iki ana perspektifte Trump'ın zaferi kolaylıkla irdelenebilir. Çalışmanın devamında, bu iki sebebin görece detaylı incelemesi yapılacak, röportajlar, eserler ve makaleler üstünden yapılacak irdeleme ile bu sürpriz zaferin sebepleri anlaşılmalı çalışılmıştır.

2.1. Dil - Retorik

Trump'ın tartışmalı bir dil kullandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Adaylık süresi boyunca yaptığı çıkışlar ortalama bir adaydan çok daha farklıydı. Sıradan bir vatandaş gibi konuştuğu söyleniyordu fakat bu gerçekten içten gelen bir durum muydu yoksa başkanlığa giden yolu sağlamlaştıran bir yöntem miydi?

Aslına bakacak olursak Donald Trump'ın zaferinin en önemli noktalarından birisi Obama karşıtı söylemleriydi. Özellikle 2012'de Obama'nın başkanlığı yeniden kazanması ile birlikte Trump'ın sesi çok daha yüksek bir şekilde mevcut başkana karşı yükselmeye başlamıştı. Kendisi, ABD'de en çok dile getirilen komplo teorilerinden olan Obama'nın doğum yerinin Kenya olduğu teorisini (Burns, 2012) sürekli dile getiriyordu. İşte 2012'den 2016'ya kadar olan bu yoğun Obama karşıtlığı, kendisini başkanlığa taşıyan en önemli noktalardan da biriydi.

Barack Obama, ABD tarihindeki en tartışmalı başkanlardan birisidir. 8 yıllık başkanlığı süresince karşılaştığı pek çok iç ve dış sıkıntılar, halkın gözündeki yerini her zaman tartışmalı bir noktada bırakmıştır. Özellikle başkanlığı döneminde Irak'tan çekilme (Trump İŞİD'in yükselişini buna bağlamaktadır), Libya Büyükelçiliği olayı ve sağlık reformu kendisini en fazla hedef tahtasına oturtan olaylardır. Tabii ki bir ülkede siyasetçilerle ilgili yorum ve eleştirilerde bulunmak sadece halkın değil aynı zamanda zenginlerin, iş adamlarının ve ünlülerin de hakkıdır. Fakat Trump'ın, o dönemde bir iş adamıyken, yaptığı kimi zaman incitici, ön yargılı ve sol medyaya göre bilgisiz yorumlar, kendisinin başkanlık yolunu açmıştır.

Trump'ın kendi sözlerine bir bakalım. "Obamacare'yi geri çekip, değiştireceğiz!". Obamacare ya da İngilizcedeki adıyla "Affordable Care Act" Obama'nın 2008 yılındaki seçim zaferinin en önemli noktalarından biriydi. ABD'de yıllardan beri var olan sağlık sistemi problemlerine ve gelir düzeyi düşük olan kişilerin kaliteli sağlık hizmetlerine ulaşımını devlet eliyle çözülmesi için yaratılan bir sistemdi. Cumhuriyetçi Parti ve Trump'ın en fazla eleştiri yönelttiği kısım işte bu sağlık reformu denemeseydi. En önemli getirilen eleştiri, ironik bir şekilde bu reformun "affordable"(karşılabilir) olmamasıydı. Fakat Trump ve Cumhuriyetçi Parti, bu reform eleştirisini Hillary Clinton'a karşı giriştiği başkanlık yarışında bile kullanmıştır. Sürekli olarak Clinton ile girdikleri münazaralarda bu reformun çekilmesi ve değiştirilmesi gerektiğini dile getirerek, Obama ve Obama'nın yakın arkadaşı Clinton'ı bu reformdan kaynaklı suçlamış ve reformun sürekli olarak artan masraflarının vatandaş üstünde yarattığı ek masrafları argüman olarak sunmuştur. Clinton ise reformun masraflarının düşürülmesi konusunda Trump'a katıldığını ama tamamen reformun geri çekilmesini yanlış bulduğunu belirtmiştir (O'Brien, 2016).

Politico'dan Michael Grunwald, seçim döneminin nabzını sıkı tutan kişilerden birisiydi. Cumhuriyetçi Parti'nin Obama karşıtı stratejisi aslında işe yaramıştır. Parti iki seçim üst üste kaybettiği başkanlık yarışında sonunda kazanan tarafta olmuştur. Fakat bu zafer, planın kurulduğu yapıda ve yolda olmamıştır. Parti kendi içinde oldukça güçlü bir mekanizma ve vücut olduğu için, genelde çıkardığı adaylar partinin söylemleri ve siyasi kültürüyle de neredeyse homojen bir yapıda olması beklenmektedir. Fakat bu galibiyet için fırsat verdikleri Donald Trump'ın zaferi aslında bir noktada parti içinde elit, gücü elinde bulduran bir çok siyasetçinin de sosyal manada hasar görmesiyle ve parti yönetiminin etki ağırlığının daha çok Donald Trump'ın eline geçmesi ile sonuçlanmıştır. Bu zaferin sonucunda, parti tabanı içinde var olan fakat yıllardır ana akım parti mensupları ve ana akım sağ medyanın mümkün merteye görmezden geldiği öfkeli kalabalık sonunda kendi seslerini duyurmuş ve kendilerinin temsilini Donald Trump'da görmüşlerdir (Grunwald, 2016). Aslında Michael Grunwald'ın bu tespiti var olan durumu oldukça güzel bir şekilde özetlemektedir. Cumhuriyetçi Parti'nin seçim zaferi ihtiyacı ve var olan siyasi kültürleri, kendi içlerindeki pek çok siyasetçi ve politik maddi yardımlarda bulunan kişilerin itirazlarına karşın adaylığı resmen Donald Trump'a verilmesine ön ayak olmuş, bunun sonucunda gelen galibiyet ise yıllardır parti içinde var olan hiyerarşinin birden sarsılması ile son bulmuştur. Donald Trump kendi partisi ve medya kuruluşları içinde bile, kendisiyle en ufak fikir ayrılığına düşen kişilere açıkça hakaret ve eleştirilerde bulunmaktan geri durmamıştır.

Grunwald'ın ortaya koyduğu tespiti irdelediğimizde karşımıza çıkan resim oldukça açıktır. Başkanlık aday adaylığı dönemindeki münazaralarda ve aday adaylık döneminde bir takım skandallardan sonra, Cumhuriyetçi Parti içinden pek çok mevcut veya eski görev almış tanınmış siyasetçiler medyaya demeçler vermeye başlamıştı. Bu kişilerin en başında verilebilecek olan isimlerden biri Mitt Romney'dir. The Late Night with Stephen Colbert programına Donald Trump'ın adaylığı döneminde konuk olan Romney, Trump'ın adaylıktan çekilmesi gerektiğini, kendisinin kesinlikle Cumhuriyetçi Partiyi ve partinin değerlerini temsil edemeyeceğini söylemiştir ("Transcript of Mitt Romney's Speech on Donald Trump," 2016). Yine bu dönemde hem adaylar arasından hem de senatoda ve daha alt mevkilerde görev alan küçük veya yüksek profilli Cumhuriyetçiler, Trump ile ilgili oldukça sert eleştirilerde bulunmuşlardır. Trump'ın durdulamayacağını ve delege seçimlerinde giderek artan popülaritesi ve ön seçimlerden aldığı oyların sonunda ortaya çıkan "Never Trump" (Trump'a Asla) grubunun başını Romney çekmiştir. Aynı zamanda bu dönemde bu grubun içindekilerin büyük çoğunluğu ve Bush ailesinin üyeleri (iki eski başkanlar da dahil olmak üzere) Trump'a açık destek vermemiş ve vermekten de uzak durmuşlardır (Rapoport, Stone, 2017: 196). Tüm eleştirilerin ortak çıkış noktası ise, Donald Trump'ın Müslümanların ülkeye girişini yasaklaması ile ilgili tutum ve söylemleri, Meksika sınırına yaptıracağını iddia ettiği sınır duvarı ve hakkında çıkmış olan cinsel taciz suçlamaları olarak özetlenebilir. Bununla beraber Trump'ın siyasi profesyonellikten uzak ve agresif, hatta rencide edici bir dil kullanması da Cumhuriyetçi siyasetçilerin Trump'a karşı yönelttikleri temel eleştiri noktalarından olmuştur. Kellner'in aktardığına göre tam seçim arifesinde ABD'nin en yüksek tirajlı gazetelerinden biri olan New York Times köşe yazarı Charles M. Blow bu geleneksel Cumhuriyetçilerin, ahlaklı ve Hristiyan değerlerine sahip olan seçmenin, kısacası "değerler insanlarının" Donald Trump'ı nasıl destekleyip, oy verebileceklerini irdelemiştir (2016: 37).

Siyasi söylemleri ve vaatleri, üslubu, cinsel taciz skandalı iddialarının yanı sıra, "alt-right" yani alternatif sağ (Batı'da, sol kesim ve akademinin; köktenci, aşırı sağa verdikleri isimdir) hareketlerin içindeki önemli bir isim olan David Duke (eski Ku Klax Klan Lideri) açıkça Trump'ı desteklediğini ilan etmiştir. Bunların dışında yine bir takım aşırı sağcı ve beyaz üstünlükçü, ırkçı hareketlerin içinden gelen destek çağrıları tepki çekmiş ve söz konusu çağrılara karşı Trump tarafından yapılan red beyanları, zayıf ve geç gelen bir hareket

olarak görülmüş (Berenson, 2016), kamuoyunda Trump'ın bir ırkçı hatta beyaz ırk üstünlüğünü savunan bir köktenci olduğu iddiaları ortaya atılmıştır.

Seçimlere katılımın düşük olduğu bir ortamda, seçim anketlerinin yanıltıcılığı da bu seçim sürprizinin oluşmasındaki en büyük sebeplerden birisidir. O dönemde, seçim gününe kadar neredeyse her ankette Hillary Clinton'ın yarışı rahatça kazanacağı görülmekteydi ("Latest Election Polls 2016, 2016"). Buraya kadarki olan her şey ile birlikte gelen anket sonuçlarının da Cumhuriyetçi Parti içinde bir kargaşa ve paniğe sebep olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Söz konusu dönemde Avusturya göçmeni bir aktör olan, Cumhuriyetçi Partiden aday olup seçilerek California'nın iki dönem valiliğini yapan Arnold Schwarzenegger hayatında ilk kez Cumhuriyetçi Parti'ye oy vermeyeceğini ilan etmişti (Michallon, 2016). Bu bile aslında Trump'ın adaylığının ulaşacağı olan zafere inancın parti içi ve çevresinde ne kadar azaldığını ve adaylıktan çekilmesi için bir kamuoyu oluşturulmaya çalışılmasının bir kanıtı olduğunu göstermektedir.

2.2. Seçim Vaatleri

Donald Trump'ın seçim yarışına girmeden önce ortaya attığı slogan aslında Amerikan Halkı tarafından çok başarılı bir karşılık bulan "Make America Great Again!" yani "Amerika'yı Yine Muhteşem Yap!"tır. Bunun yanında seçim süresince kullandığı "Bataklığı Kurut!" ve en önemlisi "Duvarı İnşa Edeceğiz!" de oldukça yüksek reaksiyonlar alan sloganlardır.

"Make America Great Again" sloganı Amerika içindeki kırsal, büyükşehir yaşamından uzaktaki daha geleneksel şehirler ve kasabalarda ve bu bölgelerde yaşayan tipik/gelenekselci evanjelist Hristiyan ailelerde bir karşılık bulmuştur. Bu karşılık, 1960'lar öncesindeki sekülerizmin kuvvetle hissedilmeye başlanmasından önceki bir milleti çağrıştırmıştır. Kampanya dönemindeki Trump, bir sembol olarak "Noel Bayramı"nın hakettiği o güzel yere döneceğini tekrar ve tekrar söylemiştir. Özellikle "İyi bayramlar" yerine "İyi Noeller" öbeğinin geri döneceğinin sözünü vermesi, bizim gibi sıradan insanlar için dışarıdan bakıldığında, oldukça retorik bir problem gibi görünürken, bu söz, gelenekçi evanjelist ve yıllardır ilerici, Hollywood sektörü tarafından inançları saldırı altına alındığına inanan çoğunluğun yadsınamaz desteğini kazanmıştır (Young, 2018: 74).

"Bataklığı Kurut!" sloganı aslında Washington'da var olan lobi sisteminden kaynaklı halk arasında oluşan siyasetçilerin halk için değil kendi kişisel ve maddi yardım aldıkları kuruluşların çıkarlarını savunan bir piyona dönüştükleri algısından gelmektedir. Bu anlayışa göre, Washington ve Washington'da görev yapan 'paralı siyasetçiler' artık kirlenmiş ve çok uzun zamandır sokaklardaki Amerikalıların sorunlarıyla ilgilenmemektedir. Bataklık, bu kirli mekan içinde var olan pazarlık ve lobi faaliyetlerini sembolize etmektedir. İşte bu nokta Donald Trump, bataklığı kurutmak yani Washington içinde var olan lobi ve çıkar sistemini sarsma hatta ortadan kaldırma iddiasıyla çok başarılı bir ivme yakalamıştır. Kendisi, bir kampanya toplantısında kendisinin oldukça zengin olduğunu bu sebeple de asla diğer politikacılar gibi bir lobi ya da maddi yardım yapacak kişilere bağlanmasına gerek kalmayacağını söylemiştir ("Donald Trump: I'm so Rich I Can't Be Bought," 2015). Donald Trump paraya ihtiyacı olmadığı için maddi çıkarlar peşinde koşmayarak bütün ilgi, alaka, çaba ve enerjisini sadece ve sadece orta ve dar gelirli Amerikan vatandaşlarına ayıracağını söylemektedir. Bu söylem, halkta güçlü bir karşılık bulmuştur. Verilen mesaj Wall Street ve "sadece kendini düşünen zengin para babalarının" artık yönetim kademesine gelip orta geliri daha da dar boğaza sokacak kararlar ve yasalar yapmalarına engel olmaktadır. Seçimin ardından gelenen noktanın gerçekliğine bakıldığında Trump sözünü tuttuğu söylenebilir mi?

Siyasetçilerin, seçim öncesi vaatlerinin tamamını tutmadıkları bilinen bir gerçektir. Trump, başkanlığı altında, bir takım ünlü şirket CEO'larının hükümet içinde güçlü yerlere atamalarını yapmış veya yapmaya çalışmıştır. Bu noktada ise verdiği kararlarını, hükümetin bir şirket gibi profesyonellerce yönetilmesi gerektiğini söyleyerek savunmuştur. Hatta bir açıklamasında ülkeyi yöneten insanların zenginlerin içinden seçilmesinin normal olduğunu, zengin olanların başarılı insanlar olduğunu ve ülkeyi zenginleştirebileceklerini söylemiştir (Choi, 2017). Bu açıdan bakıldığında Trump'ın sözünde durmadığı düşünülebilir. Fakat kendisinin verdiği en büyük söz olan vergi indirimi gerçekleştirilmiştir.

Yine en önemli kampanya sözlerinden birisi olan sınır kontrolü ve illegal göçmenlik konusunda da bir takım engellemelerle karşılaşsa da bir takım çalışmalarda bulunmuştur. Özellikle başkanlık münazaralarında Clinton ile arasındaki en büyük tartışma noktalarından birisi de yasadışı göçmenler sorunuydu. Kellner, Trump'ın aslında adaylığını somutlaştıran ve ivme kazandıran yasadışı göçmenleri sınır dışı etme ve sınıra bir duvar inşa etme sözünü sürekli tekrarladığını belirtir. Trump seçimi kazandıktan sonra, münazaralarda vaat ettiği 11 milyon yasadışı göçmeni ve bu göçmenlerin legal vatandaşlık hakkına sahip veya spesifik yasalarla özlük hakları korunan 4 milyon yakını, fark gözetmeden sınır dışı etme planından geri adım

atmıştır. Clinton, yasadışı göçmenler sorununun çözümünün çok daha geniş ve kapsamlı bir şekilde yapılması gerektiğini belirtmiş ve bu reformun önceki Cumhuriyetçi başkanlardan Reagan ve H.W. Bush planlarına benzer bir iskelete sahip olmasından yana olduğunu belirtmiştir. Clinton'a göre, Trump'ın sözünü ettiği ve planladığı sınırdışı etme biriminin kurulması ve işletilmesinin ABD'yi, evleri, okulları ve iş yerlerini basan bir polis devletine çevireceğini dile getirmiştir (Kellner, 2016: 7-8). Özellikle, birkaç iptal edilen ve Müslümanların nüfus bakımından çoğunlukta olduğu bir takım ülkelerin vatandaşlarına vize ve ülkeye giriş yasağı getirmiştir. Aynı zamanda bugün bile elinden geldiğince sınır güvenliği birimlerinin fonlarını ve yetkilerini artırmaya çalışmaktadır. Özellikle son zamanlarda yasadışı göçmen yasalarının daha yumuşak olduğu eyaletler ve bu eyaletlerin yönetici sınıfındaki kişilere medya ve kendi kişisel sosyal medya hesaplarından en ağır eleştirilerde bulunmaktadır. Sınırda bir duvar inşa etme sözünü hala her gittiği yerde tekrarlamaktadır. En son gerçekleşen meclis bütçe görüşmelerindeki neredeyse her tartışma konusunda Demokratların isteklerine karşı sınır duvarı için fon talep etmiştir (Gillman, 2018).

Bütün bunlar tekrardan ele alınıp incelendiğinde ortaya çıkan sonuç aslında çok açıktır. Donald Trump beklenmeyen bir zafer kazanmış sayılabilir, evet. Bunun sebepleri ise her perspektifte farklı temellere dayandırılabilir. Mesela, Amerika içerisindeki bir sol mecranın içinden iseniz bu galibiyeti basitçe bir şekilde "halkın cehaleti"ne ya da "yükselen ırkçılık"a bağlayabilirsiniz. Ya da sağ tandanstan bir kişi iseniz bunu "Liberal Politikalarından sıkılan halk"a ya da "sonunda halkın dilinden konuşan dürüst bir adam"a bağlayabilirsiniz. Tarafsız bir şekilde bakıldığında sonuç daha net gözükmektedir. Ekonomik durgunluk dönemleri ülkelerde normalin dışında bir ortam yaratabilir. Bu dönemler içinde halkın dönüp baktığı, bilinen ve güvenilen partiler kendi içlerinden bu halktan reaksiyon ve görev şansı alabilecek adaylar çıkaramazlarsa halk bazen, ne kadar sıradışı da gözükse, Donald Trump gibi sistem dışı oyuncu ve siyasetçilere yönelebilir. Kampanyalar esnasında verilen abartılı vaatler aslında bir noktadan sonra çok fazla etki etmemektedir. Fakat halkın bu görevi vermeyi düşündüğü kişinin sözlerinin bir kısmını bile yerine getireceğine veya getirmeye çalışacağına inanması bu kişinin bazen yeterli oyları alarak yetkiyi ele almasının önünü açabilir.

Tabii ki bu seçim zaferindeki en önemli etkenlerden birisi de Donald Trump tarafından değil, rakibi Demokratik Parti tarafından gelmiştir. Parti tabanında yeni bir soluk olan ve halktan çok iyi bir reaksiyon gören Bernie Sanders (Vermont, Bağımsız Senatörü) adaylık için Hillary Clinton ile yarışmış fakat bu dönem içindeki Demokratik Parti yönetiminin içindeki güçlü kişi ve maddi donörlerin pek çoğunun Hillary Clinton'ı desteklemesi ile Sanders'ın öne kesilmiştir. İşte bu noktada, zaten halk önünde zaten riskli ve güven problemi olan Hillary Clinton aslında adaylığı kazanarak Donald Trump'a seçim gününe kadar kullanacağı bir koz vermiştir. Bu dönemde seçim anına kadar ve daha sonrasında daha da açık ve kuvvetli bir şekilde Donald Trump sürekli olan Sanders'a haksızlık yapıldığını ve Hillary Clinton'ın güvenilemez olduğunu dile getirmiştir (Correll, 2017).

Bütün bunların ötesinde seçim günü Amerikan seçim sistemi gerçek galibi belirlemiştir. Amerikadaki seçim sisteminde popüler oyların iki milyondan fazlasını Hillary Clinton almıştır. Fakat seçici oyların gerekli çoğunluğunu ezici bir şekilde Donald Trump elde etmiş ve başkanlığa ulaşmıştır. Politico'dan Jeff Greenfield bunu günümüz için negatif manada önemli görmüştür ve iki milyon popüler oya rağmen seçici oylarla kaybedilen bir seçim ve bunun daha da karanlık bir yarının başlangıcı olabileceğini belirtmiştir. 3 anahtar eyalette gelen Trump zaferi, seçici oyların kendi lehine dönmesine ve seçim sonucunu kesin olarak Trump lehine sonuçlanmasına sebep olmuştur. Greenfield'in söyledikleri tutarlı ve yerinde olması ile birlikte maalesef demokratlar ve genel sol kesimin özeleştirisi yapması bakımından eksik kalmaktadır. Elbette Trump'ın zaferi seçici oy sisteminden kaynaklanmıştır fakat bu oyların alınması esnasında eşit kampanya ve propaganda hakkını göz ardı etmemek gerekmektedir. Hillary Clinton'ın bu eyaletlerde yaptığı zayıf ve özensiz kampanya sonucunda bazı yerlerde inanılmaz küçük farklarla kaybettiği birkaç seçim aslında Clinton kampanyasının sonunu getirmiştir.

3. SONUÇ

2016 seçimi gerçek manada dünyada pek çok otorite ve siyasi yapıları şaşkınlığa uğratmıştır. Bu galibiyetin sebebini anlamak kesinlikle zor değildir. Siyasetin dışından gelen bir adayın halkın içerisinde yakalayacağı ivmeyi hesaplamak gerçekten zordur. İşte bu noktada Donald Trump halktan çok iyi bir reaksiyon almıştır. Aldığı reaksiyonu adımları, söylemleri ve politik vaatleri ile destekleyerek ivmeye çevirebilmiştir. Kendisi hakkında ortaya çıkan skandallar ve iddialar ile ilgili olarak takındığı tavır oldukça bölücü olmuştur fakat bu bölünme esnasında kendisini destekleyenleri daha da kemikleştirmiştir demek yanlış olmayacaktır.

Verilen sözler bakımından Trump'ın vaatleri daha popülist olmasına karşın halkın duymasını istediği şeylerdir. Jamie Gillies'a göre seçimin sonucundan daha da fazla şartıcı olan şey, pek çokları tarafından

Trump Kampanyası'nın rastgele ve popülist olduğu inancıydı. Gerçekte olan ise parti, kampanya yönetimi ve Trump tarafından organize edilmiş ve ön seçimlerden son ana seçime kadar kademeli olarak evrimleşen başarılı bir seçmen temelli pazarlama ve oya talip olma sistemidir (Gillies, 2018: 114). Ekonomik zorluk ve daralma içinde orta sınıfa yönelik vergi indirimi ve Amerikan işlerinin tekrardan ülkeye döndürülmesi tarzında tam olarak klasik Amerikan insanı ve ailelerine yönelik bu sözlere karşın sosyal devlet yani daha fazla vergi ile federal hükümete daha fazla yetki temelinde vaatlerde bulunan Clinton, vergilerin sebebinin açıklamaya çalışmış fakat halktan (gerekli seçim bölgelerinde diyebiliriz) gerekli ilgi alaka ve desteği bulamamıştır.

Elbette ki siyasetin içinde var olan kültüre ters bir yarış yaşanmış olabilir. Özellikle medya kuruluşlarının tuttukları tarafları açıkça ilan etmeye yaklaşımları bile artık bir çeşit değişim dönemine girildiğini ortaya koyabilir. 2012 seçiminde Romney (Cumhuriyetçi Parti) yanlısı veya yakını duran pek çok medya kuruluşu bile bu dönemde daha açık bir şekilde taraflarını belli etme noktasına gelmiş ve şaşırtıcı bir şekilde Clinton yanlısı bir çizgiye yaklaşımlardır demek yanlış olmayacaktır. Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere medya destekleri ve bu desteklere rağmen seçimin sonucunda ortaya çıkan Trump'ın zaferinin aslında "desteğe ihtiyacım yok" söylemini haklı çıktığını görebiliriz (Bitecofer, 2018: 154-155):

Tablo 1. Büyük gazetelerin 2012 yılı ve 2016 yılı seçimlerinde desteklediği adaylar

<u>Gazete Adı</u>	<u>2016 Desteği</u>	<u>2012 Desteği</u>
New York Times	Clinton	Obama
Los Angeles Times	Clinton	Obama
New York Daily News	Clinton	Romney
Washington Post	Clinton	Obama
Houston Chronicle	Clinton	Romney
Arizona Republic	Clinton	Romney
Dallas Morning News	Clinton	Romney
San Francisco Chronicle	Clinton	Obama
San Diego Union-Tribune	Clinton	Romney
Sacramento Bee	Clinton	Obama
Baltimore Sun	Clinton	Obama
South Florida Sun-Sentinel	Clinton	Romney
Cincinnati Enquirer	Clinton	Romney
Akron Beacon Journal	Clinton	Obama
Chicago Sun-Times	Clinton	Hiçbiri
Charlotte Observer	Clinton	Obama
Tampa Bay Times	Clinton	Obama
Hartford Courant	Clinton	Obama
Columbus Dispatch	Clinton	Romney
Alabama Media Group	Clinton	Hiçbiri
Denver Post	Clinton	Obama
The Salt Lake Tribune	Clinton	Obama
The Des Moines Register	Clinton	Romney
The Omaha World-Herald	Clinton	Romney
Minneapolis Star Tribune	Clinton	Obama
Boston Globe	Clinton	Obama
Cleveland Plain Dealer	Clinton	Obama
Fort Worth Star Telegram	Clinton	Romney
Honolulu Star-Advertiser	Clinton	Obama
Kansas City Star	Clinton	Obama
Newsday (NY)	Clinton	Romney
Louisville Courier-Journal	Clinton	Obama
Miami Herald	Clinton	Obama
The Star-Ledger (NJ)	Clinton	Obama
Orlando Sentinel	Clinton	Romney
Philadelphia Inquirer	Clinton	Obama
St. Louis Post-Dispatch	Clinton	Obama
San Antonio Express-News	Clinton	Obama
San Jose Mercury News	Clinton	Obama
Seattle Times	Clinton	Obama
Chicago Tribune	Johnson	Obama
Detroit News	Johnson	Romney
Richmond Times-Dispatch	Johnson	Romney
USA Today	Not Trump (Trump, Asla)	Hiçbiri
Las Vegas Review-Journal	Trump	Romney

** Bilgi 'Mother Jones'dan alınmıştır. Kalın yazılar parti değişimlerini göstermektedir.

Donald Trump'ın yukarıda kısaca anlatılan üç başlıkta, klasik siyaset odaklarına yükselen tepki, retorik ve seçim vaatleri ve performansı ile zafere ulaştığını söylemek yanlış olmayacaktır.

KAYNAKLAR

Bitecofer, R. (2018). The Unprecedented 2016 Presidential Election. Cham: Palgrave Macmillan.

Gillies, J. (2018). The US Presidential Race: Advances And Insights For Political Marketing Practice. J. Gillies (yay. haz.). Political Marketing In The 2016 U.S. Presidential Election. Cham: Palgrave Macmillan.

Kellner, D. (2016). American Horror Show: Election 2016 and the Ascent of Donald J. Trump. Rotterdam: Sense Publishers.

Rapoport, R. B., Stone, W. J. (2017). The Sources Of Trump's Support. L. J. Sabato, K. Kondik, G. Skelley (yay. haz.). Trumped: The 2016 Election That Broke All The Rules [E-pub] içinde (s. 188-205). Maryland: Rowman & Littlefield.

Young, N. J. (2018). Catholics And Evangelicals: Does Donald Trump Mean The End of The Religious Right? M. Gayte, B. Chelini-Pont, M. J. Rozell (yay. haz.). Catholics And US Politics After the 2016 Elections: Understanding the "Swing Vote". Cham: Palgrave Macmillan.

Donald Trump announces presidential bid (2015, 16 Haziran), The Washington Post. Alıntılanan kaynak:

https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2015/06/16/donald-trump-to-announce-his-presidential-plans-today/?noredirect=on&utm_term=.706880d96afe

Donald Trump Still Saying He Might Run For President in 2016 (2014, 20 Ekim), Huffington Post. Alıntılanan Kaynak: https://www.huffingtonpost.com/2014/10/20/donald-trump-2016-election-president-_n_6017054.html

Reactions to Donald Trump's Presidential Announcement Speech (2015, 16 Haziran), Philly Voice. Alıntılanan Kaynak: <http://www.phillyvoice.com/fact-checking-trumps-presidential-speech/>

Trump calls for 'total and complete shutdown of Muslims entering the United States' (2015, 7 Aralık), Washington Post. Alıntılanan Kaynak: https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2015/12/07/donald-trump-calls-for-total-and-complete-shutdown-of-muslims-entering-the-united-states/?utm_term=.019396e4f1ab

Here's Donald Trump's Presidential Announcement Speech (2015, 16 Haziran), TIME. Alıntılanan Kaynak: <http://time.com/3923128/donald-trump-announcement-speech/>

Trump Says His Regulatory Rollback Already Is the 'Most Far-Reaching' (2017, 14 Aralık), New York Times. Alıntılanan Kaynak: <https://www.nytimes.com/2017/12/14/us/politics/trump-federal-regulations.html>

Trump: Obama born in Kenya (2012, 25 Mayıs), Politico. Alıntılanan Kaynak: <https://www.politico.com/blogs/burns-haberman/2012/05/trump-obama-born-in-kenya-124569>

Between Barbs, Trump and Clinton Hint at How They'd Heal Health Care (2016, 10 Ekim), TIME. Alıntılanan Kaynak: <http://time.com/money/4523194/presidential-debate-healthcare-obamacare-plans/>

The Victory of "No" (2016, 4 Aralık), Politico. Alıntılanan Kaynak: <https://www.politico.com/magazine/story/2016/12/republican-party-obstructionism-victory-trump-214498>

Transcript of Mitt Romney's Speech on Donald Trump (2016, 3 Mart), New York Times. Alıntılanan Kaynak: <https://www.nytimes.com/2016/03/04/us/politics/mitt-romney-speech.html>

David Duke Says He and Donald Trump Have the Same Message (2016, 30 Eylül), TIME. Alıntılanan Kaynak: <http://time.com/4514350/david-duke-donald-trump-senate-louisiana/>

Latest Election Polls 2016 (2016, 8 Kasım), New York Times. Alıntılanan Kaynak: <https://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/polls.html>

Arnold Schwarzenegger says he'd run for president if he could - after shunning Trump and taking The Donald's old job on The Apprentice (2016, 24 Ekim), Daily Mail. Alıntılanan Kaynak: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3868152/Arnold-Schwarzenegger-says-d-run-president-could.html>

Donald Trump: I'm so Rich I Can't Be Bought (2015, 28 Temmuz), Breitbart. Alıntılanan Kaynak: <http://www.breitbart.com/big-government/2015/07/28/donald-trump-im-so-rich-i-cant-be-bought/>

'I just don't want a poor person': Trump explains why he added billionaire Wall Street execs to his Cabinet (2017, 21 Haziran), Business Insider. Alıntılanan Kaynak: <http://www.businessinsider.com/trump-i-just-dont-want-a-poor-person-iowa-rally-2017-6>

Trump threatens federal shutdown over demand for border wall and immigration curbs; Pentagon chief chilly to the idea (2018, 7 Şubat), Dallas News. Alıntılanan Kaynak: <https://www.dallasnews.com/news/politics/2018/02/06/trump-threatens-federal-shutdown-demand-border-wall-immigration-curbs>

Trump: 'I'm not a Bernie Sanders fan' but DNC was 'very unfair' to him (2017, 3 Kasım), Washington Examiner. Alıntılanan Kaynak: <https://www.washingtonexaminer.com/trump-im-not-a-bernie-sanders-fan-but-dnc-was-very-unfair-to-him>